

Rode draad

Uitvoeringsplannen hebben in het afval- en materialenbeleid hun nut al uitvoerig bewezen. Met het eerste plan voor huishoudelijk afval uit 1997 slaagde de OVAM er voor het eerst in meer afval naar hergebruik en recyclage te sturen dan naar stortplaatsen en verbrandingsinstallaties. Het tweede plan uit 2003 zette de lijnen uit voor quasi alle sorteerregels die we vandaag nog kennen. En het derde plan uit 2008 zal wellicht herinnerd worden als het plan waarmee we niet alleen het restafval maar ook de totale hoeveelheid huishoudelijk afval hebben doen afnemen.

In deze laatste OVAM.link van 2016 gaan we uiteraard uitgebreid in op het nieuwe uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval 2016-2022. 'Hoe zal dit plan later de geschiedenis ingaan?', durven we ons af te vragen. Een glazen bol hebben we niet maar de kans lijkt groot dat het te boek zal staan als het plan van de circulaire economie en het maatwerk. Of het nu gaat om innovatieve inzamelmethodes, doelstellingen per gemeente, of nog meer fijnmazige

selectieve inzameling, maatwerk is de rode draad van dit plan (p.2-4).

16 kg minder restafval per Vlaming in 2022, 7 kg hergebruik per Vlaming en een reductie van maar liefst 3.500 ton zwerfvuil per jaar, zijn slechts enkele van de ambitieuze doelstellingen uit het nieuwe plan. Maar de ultieme ambitie is uiteraard om met dit plan het afval- en materialenbeheer in het teken van de circulaire economie te zetten.

En dat de circulaire economie vele facetten tonen we uitvoerig aan in OVAM.link. Het ideeëngoed is terug te vinden in de ontwerpen van jonge studenten (p. 7), in creatieve denkfelingen over de stad van de toekomst (p. 8) of zelfs bij het ruimtegebruik van te saneren brownfields (p. 5). Kortom, de circulaire economie is de rode draad van deze OVAM.link.

Jan Verheyen
Woordvoerder

2

Nieuw uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval

5

Tijdelijk gebruik brownfieldsites biedt voordelen

7

10 jaar OVAM Ecodesign Awards

Vlaanderen
is materiaalbewust

Nieuw uitvoeringsplan
voor huishoudelijk afval

“Maatwerk is de rode draad”

Ambitieuze streefdoelen en een aanpak op maat: dat zijn de pijlers van het nieuwe uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval. Midden september keurde de Vlaamse Regering het plan goed. “Nu we volop kiezen voor de circulaire economie, is goed sorteren nóg belangrijker.”

De basis voor het nieuwe uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval werd gelegd in 2014. Toen stelde de OVAM via sorteeranalyses vast dat het Vlaamse restafval nog heel wat recycleerbare stromen bevat. “Nu we evolueren naar een circulaire economie, waarbij producten en materialen hergebruikt of gerecycleerd worden, is het nog belangrijker om bruikbare stromen apart in te zamelen”, zegt **Luc Goeteyn**, afdelingshoofd Afval- en Materialenbeheer bij de OVAM. “In het verleden hebben we op dat vlak veel vooruitgang geboekt in Vlaanderen, maar de laatste tien jaar blijven we ter plaatse trappelen. Met het nieuwe plan willen we opnieuw een grote stap voorwaarts zetten: 10 tot 15 procent minder restafval tegen 2022 moet mogelijk zijn. Dat geldt zowel voor huishoudelijk afval als gelijkaardig bedrijfsafval.”

“Subsidies worden geëvalueerd”

Nieuwe subsidies voor het uitvoeringsplan komen er niet. Gemeenten kunnen wel een beroep doen op bestaande subsidies. **Ann De Boeck**: “We hebben vandaag vier ondersteuningskanalen. De investeringssubsidies zijn bedoeld voor lokale besturen die bijvoorbeeld compostvaten kopen. De innovatiesubsidies gaan naar gemeenten die een innovatief idee rond materialenbeleid uittesten. Beide subsidies vallen onder het Subsidiebesluit, dat in 2017 wordt geëvalueerd.”

“Daarnaast zijn er de middelen van de ‘halve euro’ – een verplichte bijdrage voor maatregelen rond verpakkingsafval – en de aanvullende bijdragen die het bedrijfsleven (in het kader van een overeenkomst met de minister) ter beschikking stelt voor het zwerfvuilbeleid. Ze zijn bedoeld om gemeenten en andere actoren te stimuleren om hun verpakkings- en zwerfvuilbeleid bij te sturen. In 2018 zullen we ook bekijken of de huidige aanpak op dat vlak voldoende is.”

Doelstellingen per gemeentetype

De afvalinzameling gebeurt in Vlaanderen door lokale besturen en intercommunales. Omdat de situatie per gemeente erg kan verschillen, leek een klassieke ‘one size fits all’-aanpak niet toereikend om de nieuwe ambities te realiseren. Luc Goeteyn: “We hebben vrij snel de kaart van het maatwerk getrokken. In het nieuwe uitvoeringsplan moeten verschillende types gemeenten andere doelstellingen halen. Met de Belfius-methodiek, die gemeenten indeelt volgens socio-economische factoren, konden we clusters van vergelijkbare gemeenten opstellen. Via gericht maatwerk willen we binnen elke cluster aangepaste doelstellingen realiseren.”

> lees verder pagina 4

CHRISTOF DELATTER
VAN VVSG:

“Unieke trendbreuk”

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) juicht de aandacht voor maatwerk toe. “Het is de eerste keer dat de OVAM doelstellingen op maat van de gemeenten formuleert, die rekening houden met externe factoren en met de intercommunale samenwerkingen”, zegt **Christof Delatter** van de VVSG. “Er is ook een evaluatieproces ingebouwd, zodat de clusters en doelstellingen kunnen worden bijgestuurd. Gemeenten die het al goed doen, gaan hun kennis met andere gemeenten delen. Al die zaken samen zorgen voor een unieke trendbreuk. Dat men in een Vlaams beleidsdocument bewust voor maatwerk kiest, is een primeur.”

Dichter bij realiteit

Natuurlijk zijn grote vernieuwingen altijd moeilijk. “Er zijn vast gemeenten die zich afvragen waarom zij 10 kilo restafval per persoon minder mogen inzamelen dan een buurgemeente”, weet Christof Delatter. “Ik verwacht op dat vlak veel van de geplande evaluaties. Als we de clusters en doelstellingen gericht bijsturen, zullen ze steeds beter bij de realiteit aansluiten. En dan zal het draagvlak alleen maar groeien.”

Regierol voor lokaal bestuur

Rond een eerste versie van het nieuwe uitvoeringsplan organiseerde de OVAM voor de zomer een openbaar onderzoek. Dat leverde nogal wat kritische vragen van lokale besturen op. "Je kunt de opmerkingen grofweg in drie groepen opdelen", zegt projectleider **Ann De Boeck**. "Een eerste reeks vragen betrof de taakverdeling: wie mag welk afval inzamelen? Aanvankelijk wilden we meer inzamelinitiatieven van privébedrijven, scholen en andere organisaties toelaten, maar voor de gemeenten bleek hun regierol erg belangrijk. Daarom hebben we een duidelijke scheidingslijn getrokken tussen huishoudelijk afval, dat door de gemeenten wordt ingezameld, en bedrijfsafval, waarbij de inzameling maximaal door privépartners gebeurt. De gemeenten behouden de juridische zorgplicht voor de afvalinzameling. Occasionele acties, zoals een papierinzameling door scholen of verenigingen, blijven mogelijk mits de gemeente toestemming geeft."

Maatregelen evalueren

Een tweede groep opmerkingen ging over de indeling van gemeenten in clusters. Ann De Boeck: "Niet iedereen kon zich vinden in de cluster waarin hij werd ingedeeld. Oostende is bijvoorbeeld zowel een kuststad als een centrumstad. Antwerpen is dan weer een centrumstad buiten categorie. Bovendien gebeurde de Belfius-indeling op basis van gegevens uit 2007."

"Daarom hebben we in het nieuwe uitvoeringsplan opgenomen dat er in 2017-2018, als de nieuwe Belfiuscijfers beschikbaar zijn, een evaluatie komt. Pas daarna worden de doelstellingen bindend. We hebben ook een intercommunale doelstelling geformuleerd, want de clusters doorkruisen vaak de intercommunales. Ook de zwerfvuilaanpak, de aanleiding voor een derde reeks van opmerkingen, wordt in 2018 geëvalueerd. Door de bevolking en de lokale besturen de kans te geven hun zeg te doen, geven we ons nieuwe plan een groter draagvlak. De indeling in clusters is niet perfect, maar op dit moment is het de best beschikbare methode om op maat te kunnen werken."

Afvalkalender

Dé kern van het nieuwe uitvoeringsplan is maatwerk. Gemeenten en intercommunales die nog veel vooruitgang kunnen boeken, worden actief benaderd en ondersteund. "Onze streefdoelen zijn natuurlijk generiek: maatregelen als de gescheiden inzameling van harde kunststoffen en de scherpere doelstelling voor grof huisvuil voeren we in heel Vlaanderen in. Ook de aandacht voor hergebruikssystemen moet overal omhoog", weet Luc Goeteyn. "Maar het effect dat je met bepaalde maatregelen behaalt, verschilt naar gelang de socio-economische samenstelling van een gemeente. Daarom is maatwerk zo belangrijk."

"We vragen aan de gemeenten om dat maatwerk ook zelf door te trekken", vult Ann De Boeck aan. "Dat geldt voor hun afvalinzameling, maar ook voor hun communicatie met de burgers. In een gemeente waar veel mensen wonen die geen Nederlands spreken, heeft het weinig zin om zomaar een afvalkalender in de bus te stoppen. Daar kun je bijvoorbeeld 'afvalstewards' inschakelen: mensen die van huis tot huis gaan om het huisvuilbeleid uit te leggen. Of denk aan de kustgemeenten: als toeristen na een weekendje aan zee vertrekken, moeten zij hun afval ergens kunnen deponeren. In zo'n geval kunnen ondergrondse inzamelparkeertjes een oplossing bieden. Het nieuwe uitvoeringsplan is een kader dat de gemeenten zelf kunnen invullen."

Lerende netwerken

Sommige gemeenten halen de nieuwe doelstellingen nu al. Voor hen geldt het standstillprincipe: de prestatie die ze nu halen moet minstens op peil blijven. "Natuurlijk verwachten we dat iedereen blijft uitkijken naar mogelijkheden om het beter te doen. Maar de focus van het nieuwe uitvoeringsplan ligt vooral op de gemeenten die de doelstellingen nog niet halen", zegt Luc Goeteyn. "Aan de gemeenten die het nu al goed doen, vragen we om hun kennis uit te dragen. Als gemeenten van elkaar kunnen leren, krijgen we de totale hoeveelheid restafval in Vlaanderen zeker omlaag."

Wat verandert er voor u?

- Nieuwe **doelstellingen** voor restafval
- Verplichte inzameling van **harde kunststoffen** via het recyclagepark
- Mogelijkheid om **ondergrondse afvalinzamelpunten** aan te bieden
- Meer stromen (matrassen, meubelen ...) **uit het grof vuil halen**
- Hogere doelstelling voor **effectief hergebruik**
- Verplichte selectieve **inzameling van kunststoffen** door bedrijven
- Vergroening van het **evenementenbeleid**
- Mogelijkheid tot inrichten van **mini-recyclageparken**
- Oprichting **lerende netwerken** tussen gemeenten
- Streven naar **innovatie** in het afvalbeleid

Hebt u nog vragen over het nieuwe uitvoeringsplan?

Stuur ze naar plan@ovam.be of kijk op www.ovam.be/uitvoeringsplan. Op onze website verschijnt binnenkort een lijst met Frequently Asked Questions: zo is uw vraag ook voor andere gemeenten een verrijking.

Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw Joke Schauvliege:

"Het nieuwe uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval is een werkstuk waar ik trots op ben. Het is een belangrijke mijlpaal in mijn beleid als minister van Omgeving en een logische stap om het afval- en materialenbeleid helemaal in het teken van de circulaire economie te zetten."

"De planaanpak heeft in het verleden al haar merites bewezen. De doelstellingen uit het vorige plan zijn allemaal gehaald. Dat is in grote mate te danken aan het feit dat de doelstellingen en werkwijzen door alle stakeholders gedragen werden. Er was dus geen enkele reden om de werkwijze van het nieuwe plan in vraag te stellen. Wel hebben we de lat een stuk hoger gelegd. Als alle lokale besturen hun doelstellingen waarmaken, produceert de Vlaming in 2022 maar liefst 16 kg minder restafval en reduceren we het zwerfvuil met 3.500 ton per jaar."

"Die doelstellingen kunnen we halen met meer maatwerk voor lokale besturen en voor de burger, maar vooral door al onze acties in het grotere plaatje van de circulaire economie te zien. Het nieuwe uitvoeringsplan bevat alles wat Vlaanderen nodig heeft om ook in 2022 Europa's meest toonaangevende regio te zijn op het vlak van afval- en materialenbeheer."

Een BMX-parcours, een pop-uprestaurant, volkstuinjes en een openluchtcinema: het zijn maar enkele van de tijdelijke activiteiten die de afgelopen jaren op het leegstaande terrein van de oude gasfabriek in de Gentse wijk Rabot werden georganiseerd. “Missie geslaagd: alle bewoners kennen nu de nieuwe stadswijk Tondelier.”

Volkstuinjes en speelterrein in toekomstige woonwijk Tondelier

“Tijdelijk gebruik van brownfieldsites voorkomt waardevermindering”

In de negentiende eeuw trok de ‘tondelier’ bij het vallen van de nacht door de stad om de gaslantaarns aan te steken. In Gent werd dat stadsgas nog tot 1963 gemaakt in de gasfabriek van de Rabotwijk. Op een aangrenzend terrein stonden de fabrieksgebouwen van Alcatel Bell en de maalderij De Nieuwe Molens. In 2004 stakten ook die bedrijven hun activiteiten. Zo kwam een groot terrein vrij om ‘de Tondelier’ te doen herrijzen, deze keer als een duurzame woonwijk met een buurtsporthal, een kinderdagverblijf, jeugdlokalen en een park.

Industriële sporen

De industriële activiteiten lieten echter sporen na. “Bodem en grondwater bleken zwaar verontreinigd met teer, cyanides, olie en andere pollutanten”, vertelt **Katleen Jansen** van de OVAM. Op de nieuwe wijk is het

dus wachten tot na de bodemsanering. “De Tondelier was een van de proefprojecten waarmee de OVAM vijftien jaar geleden van start ging om een brownfieldbeleid uit te werken: een aanpak voor de herontwikkeling van leegstaande terreinen in Vlaanderen. We zijn dus al lang bij het project betrokken. De bodemsanering gebeurt in opdracht van de projectontwikkelaar: de stad Gent heeft daarvoor een publiek-private samenwerking (PPS) afgesloten met NV Tondelier Development. De bouw- en saneringswerken worden op elkaar afgestemd en zijn vorig jaar van start gegaan. In 2024 moeten er vijfhonderd woningen staan.”

[> lees verder pagina 6](#)

Spelen, ontmoeten en tuinieren

Omdat er jaren van voorbereidend (studie)werk nodig waren, zou het terrein van 7 hectare er lange tijd ongebruikt bij liggen. Dat vond de stad Gent niet opportuun. Eind 2006 sloegen de stad en de vzw Samenlevingsopbouw de handen ineen met buurtbewoners, lokale verenigingen en de projectontwikkelaar. "Op het oude fabrieksterrein legden we 160 volkstuintjes aan in goed afgesloten stenen bakken, zodat ze niet in contact kwamen met de verontreinigde grond onder de fabrieksvloer", vertelt **Filip Van De Velde**, projectleider bij de stad Gent. "Omwonenden konden voor een klein prijsje een perceel huren. Twee grote stadsakkers, dertig kippen en enkele bijenkorven zorgden voor verse groenten, eieren en 'Rabothoning'. Voor de sportievelingen was er een BMX-parcours, voor kinderen een groot speelterrein. In de leegstaande gebouwen vestigden zich een skateclub, een dansschool, een coworkingruimte en een pop-uprestaurant. Ook een openluchtcinema en een foodtruckfestival vonden er een plek."

"Onze missie is geslaagd", aldus Van De Velde. "De activiteiten waren een groot succes. Voor de volkstuintjes werkten we zelfs met wachtlijsten. We hebben de toekomstige woonwijk in de kijker kunnen plaatsen en de interesse van potentiële kopers en huurders gewekt. Iedereen uit de buurt kent nu de Tondelier."

Tijdelijk gebruik

De OVAM stimuleert tijdelijk ruimtegebruik zoveel mogelijk. "Bodemsanering heeft ook een maatschappelijk aspect", meent **An Eijkelenburg** van de OVAM. "Sommige verontreinigde sites liggen lange tijd te verkommen. En leegstand houdt bijna altijd een waardevermindering in: gebouwen takelen af en de perceptie van een achtergestelde of gevaarlijke buurt steekt de kop op. In samenwerking met een lokaal bestuur of een vereniging streven we ernaar om ruimte te creëren voor tijdelijke activiteiten, op voorwaarde dat de aanwezige bodemverontreiniging geen risico's inhoudt. Socioculturele activiteiten houden het gebied aantrekkelijk, waardoor projectontwikkeling meer kansen krijgt. De Tondelier is een heel geslaagd voorbeeld."

Lees meer over De Tondelier op tondelier.be en portfolio.ovam.be/leven/gentse-tondelier-herleeft-dankzij-bodemsanering.

Europese Commissie huurt bodemexpertise van OVAM in

"Vlaamse regelgeving bodem staat aan de top van Europa"

Erosie, verharding door beton of asfalt, verzilting, verontreiniging ... De lijst met uitdagingen waar de Europese bodems mee kampen is lang. De Europese Commissie doet nu een beroep op de expertise van de OVAM om de Europese bodemwetgeving te harmoniseren: "Het buitenland heeft veel respect voor het Vlaamse bodembeleid."

Binnenkort zetelt **Johan Ceenaeme**, beleidscoördinator bij de afdeling Bodeminformatiebeheer van de OVAM, in de unit Landgebruik en Grondbeheer van de Europese Commissie. Hij zet er mee zijn schouders onder een belangrijke vraag: hoe kunnen we een Europese richtlijn rond bodem ontwikkelen?

Europese totaalstrategie

In tegenstelling tot lucht en water bestaat er nog geen Europees juridisch kader rond bodem. De Europese Commissie werkte in 2007 wel een ontwerp-kaderrichtlijn Bodembescherming uit, maar een aantal landen – waaronder Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland – blokkeerde de goedkeuring. "Het ontwikkelen van een nieuwe Europese bodemstrategie en bodemrichtlijn staat nu opnieuw op de agenda", vertelt Johan Ceenaeme. "Gelukkig pakt de EU-wetgeving op het gebied van water, afval, gevaarlijke stoffen, industriële verontreiniging, natuurbescherming en bestrijdingsmiddelen al een deel van de problemen rond landbeheer en bodemverontreiniging aan. Maar een totaalstrategie is nodig."

Ook voor de vormgeving van de Europese landbouwstrategie – het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) – is de inbreng van de OVAM waardevol, want het huidige programma loopt af in 2020. Het nieuwe beleid besteedt meer aandacht aan bodemaantasting en -verontreiniging en de omgang van landbouwers met hun gronden.

Bewondering voor Vlaanderen

De Europese Commissie kan de jarenlange ervaring van de OVAM goed gebruiken, meent Johan Ceenaeme. "Vlaanderen heeft een zeer goed ontwikkeld bodembeleid, onze regelgeving behoort tot de top van Europa. Ik merk op internationale congressen altijd grote bewondering, zowel voor ons juridische kader als voor de praktijk van bodemsanering. Vlaanderen opteert voor een totaalaanpak en combineert bodembescherming met de herontwikkeling van terreinen, bijvoorbeeld via brownfields. In de unit Landgebruik en Grondbeheer zetelen vooral mensen uit de Europese Commissie zelf. Het is vrij uniek dat ik daar als nationale expert, als afgevaardigde van de OVAM, in mag zetelen."

Lees meer over de Europese beleidsvisie rond bodem op http://ec.europa.eu/environment/soil/index_en.htm.

10 jaar OVAM Ecodesign Award voor studenten

Product-ontwikkelaar wordt wereldverbeteraar

Op 13 oktober 2016 reikte de OVAM voor de tiende keer de Ecodesign Awards uit aan studenten-ontwerpers die oog hebben voor duurzaamheid. Matthew Campsteyn, net afgestudeerd aan de LUCA School of Arts in Genk, won de eerste prijs. Hij ontwierp SHARETOOL, een productlijn die bestaat uit modulaire elektrische gereedschappen voor de uitleeneconomie. Tien jaar geleden haalde Thomas Boydens de tweede prijs binnen met Tank!ng, een mobiele tankinstallatie voor aardgas. Twee generaties, twee winnaars.

Heeft de Ecodesign Award jullie vooruitgeholpen in je carrière?

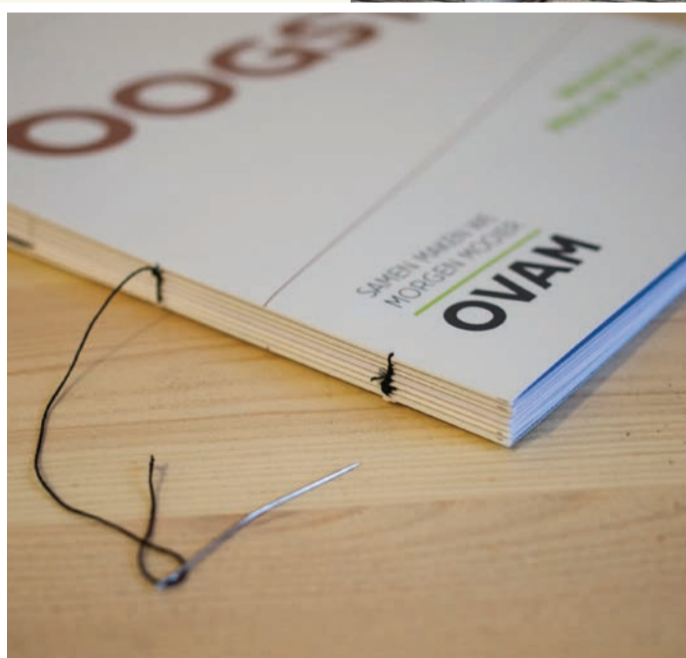
Matthew Campsteyn: "Ik werk momenteel als product designer voor technologiebedrijf Bosch in Tienen, waar ik ruitenwissers ontwerp en verbeter. Tijdens mijn sollicitatiegesprek heb ik SHARETOOL voorgesteld, dat maakte een goede indruk. Misschien ziet Bosch wel toekomst in SHARETOOL?"

Thomas Boydens: "Mijn eindwerk Tank!ng is nooit uitgevoerd: niet voertuigen op aardgas, maar elektrische en hybride wagens bleken de toekomst. Maar met de Ecodesign Award op zak had ik zeker een streepje voor bij busbouwer Van Hool. Ik kon er meteen na mijn studies aan de slag op projecten voor hybride en waterstofbussen en ik werk er nu nog altijd als ontwerper."

Hoe belangrijk is ecodesign voor jullie?

Thomas Boydens: "Aan alles wat Van Hool doet, zit een ecologische dimensie. Wij zorgen ervoor dat bussen zuiniger rijden of langer meegaan. Door aanpassingen op het gebied van comfort en esthetiek maken we van de bus een aantrekkelijker vervoermiddel. Zo proberen we mensen te overtuigen om hun auto vaker te laten staan."

Matthew Campsteyn: "Tijdens mijn opleiding kwam ik geregeld in aanraking met duurzaam ontwerpen. Die kennis en ervaring verwerkte ik in het ontwerp van SHARETOOL. Dankzij een modulaair systeem kun je meerdere gereedschappen samenstellen met minder componenten. Binnen de opkomende uitleeneconomie biedt dat veel voordelen."

Wat brengt de toekomst?

Matthew Campsteyn: "Ik droom ervan om voor een internationaal designbureau te werken, al dan niet als freelancer. Zo wil ik duurzame visies vertalen in verschillende producten die onze wereld beter maken."

Thomas Boydens: "Ik snap Matthews verlangen naar variatie, maar op de huidige arbeidsmarkt mag je het belang van specialisatie niet onderschatten. Als externe ontwerper die voor meerdere bedrijven werkt, heb je bovendien nooit dezelfde betrokkenheid of hetzelfde beslissingsrecht als de werknemers van een bedrijf. Zelf voel ik me goed in mijn huidige functie: ik verbeter de wereld op mijn eigen manier, met kleine stapjes."

Waar staan de winnaars nu in hun carrière? Speelt ecodesign nog steeds een rol in hun ontwerpen? Je leest het in OOGST - Waarom een prijs er toe doet. Het boek is gedrukt op recuperatiepapier in een zeer beperkte oplage.

We verloten 10 exemplaren van dit collector's item! Mail naar ecodesign@ovam.be

Lees meer over de OVAM Ecodesign Award voor studenten op www.ecodesignlink.be/nl/studentenaward.

OVAM verzorgt kennistraject voor A Good City Has Industry

“Een productieve stad is een gezonde stad”

© Bas Bogaerts

Veel steden in Europa vormen hun oude industriële stadsdelen om tot woonwijken, winkels en kantoren. Productieve activiteiten verdwijnen naar de rand van de stad en naar lageloonlanden. Volgens Walter Tempst is het tijd voor de omgekeerde beweging: “Breng productie terug naar de stad, maar op een moderne en duurzame manier.”

De tentoonstelling A Good City Has Industry in BOZAR (Brussel) voert een pleidooi voor de productieve en circulaire stad. Aan de basis liggen de resultaten van het Atelier Brussel, met de OVAM als een van de trekkers. Walter Tempst van de OVAM: “In het kader van de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (IABR) 2016 brachten wij Vlaamse en Brusselse actoren samen rond de vraag: hoe kunnen we de stedelijke ruimte in de Brusselse regio zo inrichten dat de circulaire economie daarin een plaats heeft?”

Waarde in de stad houden

Brussel is een van de weinige Europese steden waar industriële en productieve activiteiten nog prominent aanwezig zijn in het weefsel. “Langs het kanaal en de spoorwegen vinden we een slachthuis, een cementfabriek, een sorteercentrum voor metalen en allerlei opslagplaatsen. Meer in het centrum wisselen kleinere maak- en herstelateliers en logistieke bedrijfjes af met woningen, terwijl in andere delen van de stad kantoren overheersen”, vertelt Walter Tempst. “Vaak komen enkel de hipper vormen van maakindustrie – zoals craft breweries, 3D-printing en fietsherstelshops – in beeld. Beide vormen van stedelijke nijverheid, zowel oude als nieuwe ‘industrieën’, vormen een grote troef voor de toekomstige circulaire stad. Ze zorgen voor werkgelegenheid en voor een diverse en flexibele economie. Het combineren van functies als wonen, werken en produceren biedt kansen om materialen- en afvalstromen in gesloten kringlopen en kortere ketens te organiseren. Dat voorkomt dat grondstoffen en

energie verloren gaan. De stad wordt duurzamer en tegelijk blijft de economische waarde in de stad. Zo wordt er niet alleen geld aan de stad verdiend, maar ook door en voor de stad.”

Overall anders

De OVAM en haar partners in het Atelier Brussel gebruiken de Brusselse metropool als testgebied voor toekomstige ruimtelijke en architecturale modellen. “Ons ontwerpend onderzoek kan een voorbeeld zijn voor andere plekken in Vlaanderen en Europa. We willen overheden, projectontwikkelaars, ondernemers en architecten tonen dat toekomstgerichte stadsontwikkeling méér is dan de aanleg van parken, fietspaden en luxeappartementen. Productieve activiteiten dragen evenzeer bij aan een gezonde stad en mogen zichtbaar aanwezig zijn. Uiteraard is de lokale context steeds bepalend: de circulaire economie ziet er in elke stad of regio anders uit.”

PRAKTISCHE INFORMATIE

De tentoonstelling A Good City Has Industry loopt tot 15-01-2017 in BOZAR – Ravensteingalerij 48, Brussel. De toegang is gratis.

De OVAM organiseert vier masterclasses over ‘Designing with flows’ op 8-12-2016, 22-12-2016, 12-01-2017 en 02-02-2017. Deelname is gratis na inschrijving.

Alle info en het volledige programma van Atelier Brussel vindt u op www.atelierbrussels.eu.

Meer weten?

De OVAM is geïnteresseerd in uw vragen, opmerkingen en suggesties.

Schrijf ons via ovam.link@ovam.be

www.facebook.com/ovam.be

[@PersAtOVAM](https://twitter.com/PersAtOVAM)

Colofon

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur: Jan Verheyen - Redactieraad: Sofie Feytons, Lander Wantens, Ilse Pepermans, Sofie De Keyser, Willy Sarlee, Anne Vandeputte en Els Van Camp. Redactieadres: OVAM, Stationsstraat 110, 2800 Mechelen, ovam.link@ovam.be - Foto's: Bas Bogaerts, OVAM, Wouter Rawoens. Redactie en realisatie: www.pantareinpublishing.be. Wettelijk depotnummer: D/2016/5024/13 - Oplage: 3250 ex. – De meningen die derden in dit magazine vertolken, vallen buiten de verantwoordelijkheid van de OVAM. Gegevens uit deze nieuwsbrief mag u overnemen mits de bron wordt vermeld. De OVAM en de bij deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden geen aansprakelijkheid voor gevolgen die zouden kunnen ontstaan uit het gebruik van in deze uitgave opgenomen informatie.